

ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ, АДАПТАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Хильчук Вікторія,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імена академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Науковий керівник: Кочмар Діана,

*кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних
мов Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Анотація. У статті комплексно проаналізовано особливості організації онлайн-навчання англійської мови в умовах воєнного стану. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення безперервності освітнього процесу в кризових умовах та трансформацією традиційних педагогічних підходів. Метою роботи є виявлення ключових викликів дистанційного навчання та обґрунтування ефективних адаптаційних стратегій викладання англійської мови. У дослідженні застосовано методи аналізу, узагальнення та систематизації наукових і методичних джерел, а також елементи педагогічного спостереження. Визначено, що цифровізація освіти виступає системоутворювальним чинником організації навчального процесу, а інтеграція інтерактивних платформ сприяє підвищенню мотивації та результативності навчання. Окреслено практичні підходи до організації занять, зокрема використання гейміфікації, змішаного навчання та асинхронної взаємодії. Доведено, що ефективність онлайн-навчання залежить від поєднання технологічних ресурсів, педагогічної гнучкості та врахування психоемоційного стану здобувачів освіти.

Ключові слова: онлайн-навчання; англійська мова; воєнний стан; цифровізація освіти; дистанційне навчання; адаптація; гейміфікація.

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the peculiarities of organizing online English language learning under martial law conditions. The relevance of the study is determined by the need to ensure the continuity of education in crisis situations and the transformation of traditional pedagogical approaches. The aim of the research is to identify key challenges of

distance learning and to substantiate effective adaptive strategies for teaching English. The study employs methods of analysis, generalization, and systematization of scientific and methodological sources, as well as elements of pedagogical observation. It is determined that the digitalization of education acts as a system-forming factor in the organization of the educational process, while the integration of interactive platforms enhances students' motivation and learning outcomes. Practical approaches to organizing classes are outlined, including gamification, blended learning, and asynchronous interaction. The results prove that the effectiveness of online learning depends on the combination of technological tools, pedagogical flexibility, and consideration of students' psychological conditions.

Keywords: online learning; English language; martial law; digitalization; distance education; adaptation; gamification.

Сучасні умови воєнного стану в Україні зумовлюють необхідність глибокої трансформації освітнього процесу, зокрема у сфері викладання іноземних мов. Забезпечення безперервності навчання стає одним із ключових завдань освітньої політики, що актуалізує впровадження дистанційних та онлайн-форм навчання. Англійська мова, як засіб міжнародної комунікації, набуває особливого значення в умовах глобалізаційних процесів та інтеграції України у світовий освітній простір.

Проблеми дистанційного навчання та цифровізації освіти перебувають у центрі уваги сучасних наукових досліджень. У працях вітчизняних учених висвітлено теоретико-методичні засади організації онлайн-освіти, зокрема питання педагогічних умов її ефективності, використання цифрових технологій та адаптації освітнього процесу [1; 2; 4]. Психологічні аспекти функціонування освітнього середовища в умовах війни розглядаються у контексті стресостійкості та адаптації здобувачів освіти [5]. Водночас практичні аспекти викладання англійської мови в онлайн-форматі в умовах кризових викликів потребують подальшого наукового осмислення.

Метою статті є комплексний аналіз особливостей онлайн-навчання англійської мови в умовах воєнного стану та обґрунтування ефективних педагогічних стратегій. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: дослідити роль цифровізації освіти; проаналізувати сучасні онлайн-інструменти; узагальнити практичний досвід організації навчання; визначити ефективні методичні підходи.

Цифровізація освіти в умовах воєнного стану виступає ключовим чинником стабілізації освітнього процесу. Використання інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує доступ до навчальних матеріалів незалежно від географічного розташування здобувачів освіти, що є критично важливим у кризових умовах [1; 4]. Крім того, цифрове освітнє

середовище сприяє розвитку автономності студентів, формуванню навичок самостійного навчання та критичного мислення.

Важливою складовою ефективного онлайн-навчання є використання інтерактивних цифрових інструментів. Платформи для тестування, опитування та гейміфікації навчального процесу дозволяють підвищити рівень залученості студентів та активізувати їх пізнавальну діяльність. Інтерактивність сприяє кращому засвоєнню лексико-граматичного матеріалу та розвитку комунікативних компетентностей.

Навчально-методичне забезпечення (НМЗ) в умовах воєнного стану трансформувалося з допоміжного інструменту в критично важливий компонент, що визначає життєздатність освітнього процесу. У контексті онлайн-навчання англійської мови НМЗ виступає не лише джерелом інформації, а й стабілізуючим фактором, який структурує роботу викладача та студента в умовах непередбачуваності.

Поряд із традиційними підручниками сьогодні активно використовуються електронні ресурси, що забезпечують доступність та актуальність навчального матеріалу. Рациональне поєднання різних видів контенту сприяє підвищенню якості навчання та формуванню стійких мовленнєвих компетентностей. Незважаючи на зміну формату, класичний підручник залишається «навігатором» курсу, виконуючи функцію логічного орієнтира, який гарантує послідовність викладання навіть за умов технічних збоїв чи перерв у навчанні.

Аналіз сучасної практики дозволяє класифікувати ключові навчальні комплекси за цільовим призначенням:

Загальна англійська: *English File, Speakout, Outcomes*. Ці видання базуються на комунікативному підході та мають потужні цифрові версії (e-books) з інтерактивними вправами.

Бізнес-англійська: *Business Result, Market Leader, In Company*. Вони фокусуються на кейс-методах та професійній лексиці, необхідній для інтеграції у міжнародний діловий простір.

Академічне спрямування: *Oxford EAP, Cambridge Academic English*, що розвивають навички критичного аналізу та наукового письма.

Підготовка до іспитів: *IELTS Trainer, Objective IELTS, Barron's TOEFL Preparation*, структуровані під конкретні тестові формати.

Особливу увагу варто приділити ресурсам із верифікованою якістю матеріалу, таким як *English Grammar in Use* (R. Murphy), які залишаються еталоном для відпрацювання граматичних навичок у дистанційному форматі.

Викладачі обирають підручники за низкою критеріїв: відповідність рівню групи, можливість адаптації до онлайн-формату, наявність інтерактивних додатків, зручність структури та зрозумілість пояснень для

студентів. Не менш важливо враховувати й контекст навчання – дорослі студенти, підлітки, корпоративні клієнти чи академічне середовище.

Отже, можна зробити висновок, що підручники не лише спрощують організацію навчального процесу, але й формують стійку основу для його подальшої адаптації, варіативності та інтеграції з іншими ресурсами.

Організація освітнього процесу в умовах війни вимагає переходу до гнучких моделей навчання (Agile Education). Це передбачає розвиток цифрової інфраструктури та постійну методичну підтримку викладачів з боку освітніх закладів. Ключовим аспектом стає впровадження інноваційних онлайн-інструментів, що забезпечують інтерактивність:

1. Платформи зі штучним інтелектом (напр. Twee) – для швидкої генерації вправ до актуальних текстів та відео.

2. Спеціалізовані ресурси (ESL Cyber Listening Lab) – для розвитку навичок аудіювання.

3. Віртуальні дошки (Miro) та екосистеми (Microsoft Teams) – для візуалізації матеріалу та групової співпраці в реальному часі.

Водночас методичне забезпечення не може бути обмежене лише лінгвістичним контентом. В умовах воєнних викликів організація навчання має стати людиноцентричною. Це означає інтеграцію елементів емоційної підтримки в структуру занять. Доцільним є створення внутрішніх професійних спільнот для обміну досвідом, груп емоційного розвантаження та менторських програм. Такий підхід дозволяє зберегти психологічну стійкість обох сторін навчального процесу.

На рівні індивідуальної практики викладачам рекомендується впроваджувати регулярну рефлексію та самооцінку. Це дозволяє вчасно коригувати методику викладання залежно від психоемоційного стану групи, уникати професійного вигорання та адаптувати наявні підручники до потреб конкретного моменту.

Особливої уваги заслуговує практичний досвід організації онлайн-навчання англійської мови в умовах воєнного стану. У процесі проведення занять ефективними виявилися такі підходи: поєднання синхронного та асинхронного навчання, використання коротких відеоматеріалів, інтерактивних вправ та тестів. Зокрема, під час асинхронної роботи учням пропонувалися завдання на аудіювання та читання з подальшим обговоренням у форматі онлайн-конференцій.

Практика показує, що гейміфікація навчання є одним із найбільш дієвих інструментів підвищення мотивації. Використання інтерактивних вправ, вікторин та змагальних елементів сприяє створенню позитивного емоційного фону, що є надзвичайно важливим в умовах стресу. Крім того, ефективним є застосування методу «перевернутого класу», який дозволяє оптимізувати навчальний процес та підвищити його результативність.

Окремим аспектом є врахування психоемоційного стану учнів. Воєнні умови впливають на здатність до концентрації, мотивацію та загальне сприйняття навчального матеріалу. У зв'язку з цим викладач повинен забезпечувати підтримувальне освітнє середовище, використовувати гнучкі підходи до оцінювання та адаптувати навчальні завдання відповідно до можливостей студентів.

Результати дослідження свідчать про трансформацію ролі викладача в умовах онлайн-навчання. Він виступає не лише джерелом знань, а й організатором освітнього процесу, фасилітатором та наставником. Такий підхід сприяє формуванню у студентів навичок самостійної роботи, відповідальності та адаптивності.

Таким чином, онлайн-навчання англійської мови в умовах воєнного стану є ефективним за умови комплексного поєднання цифрових технологій, інноваційних методичних підходів та психологічної підтримки здобувачів освіти. Воєнні виклики стали каталізатором розвитку нової моделі освіти, орієнтованої на гнучкість, технологічність та індивідуалізацію.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичних рекомендацій щодо вдосконалення онлайн-навчання, а також у вивченні довготривалого впливу цифрових технологій на якість мовної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биков В. Ю. Моделі організації дистанційного навчання. Київ : Атіка, 2020. 148 с.
2. Бондаренко Т. В. Педагогічні умови організації змішаного навчання в закладах вищої освіти. Вища освіта України. 2021. № 3. С. 44-48.
3. Грінченко Л. І. Інформаційна безпека в онлайн-освіті. Освітні технології. 2022. № 4. С. 30–36.
4. Гриньова М. В. Дистанційне навчання як форма реалізації безперервної освіти. Педагогіка і психологія. 2021. № 1. С. 14-19.
5. Губарева Т. А. Адаптація учнів до онлайн-навчання в умовах війни. Психологія і суспільство. 2023. № 2. С. 37-41.